

הודעה על הכרזה על מערכת CLS ועל מערכת זה"ב – זיכויים והעברות
בזמן אמת כמערכות מבוקרות מיועדות לפי חוק מערכות תשלומים ומתן
פטור למערכת CLS מהוראות שונות

ביום 10 בפברואר 2008 פורסם חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן – החוק).

בתוקף סמכות הנגיד לפי סעיפים 2 ו-3 לחוק, ולאור התקיימות התנאים הקבועים בסעיפים האמורים, וביניהם – היותן של המערכות חיוניות לכלל מערך התשלומים במשק ומהותיות ליציבות המוניטרית והפיננסית בישראל - הכריז נגיד בנק ישראל על מערכת CLS (Continuous Linked Settlement), המופעלת בידי בנק CLS, ועל מערכת זה"ב – זיכויים והעברות בזמן אמת, המופעלת בידי בנק ישראל, כעל מערכות מבוקרות מיועדות. משמעות הכרזה על מערכת כמערכת מבוקרת מיועדת היא, שלבנק ישראל יוקנו סמכויות בקרה כלפי המערכת, כמפורט בחוק, ושהמערכת תיהנה ממתן תוקף חוקי להוראות בדבר סופיות הוראות התשלום הקבועות בה, וכן תוקנה הגנה מסויימת להוראות התשלום המועברות בה, במקרה של פירוק אחד המשתתפים בה.

מערכת זה"ב

מערכת זה"ב הינה מערכת מתקדמת לסליקה יעילה ואמינה של התשלומים השקליים במשק, בזמן אמת ובאופן סופי. המערכת הושקה ב-30 ביולי 2007 והחלה לפעול באופן מלא החל מה-3 בספטמבר 2007. מערכת זה"ב מופעלת על ידי בנק ישראל ומשמשת כסולק סופי של כלל מערכות התשלומים והסליקה בישראל. מערכת זה"ב הינה גולת הכותרת של רפורמה במערכות התשלומים והסליקה אותה מוביל בנק ישראל מזה שלוש שנים ואשר מתבטאת בהתאמת כלל מערכות התשלומים בישראל לכללים הבין-לאומיים המקובלים. מערכת כזו, הפועלת בכל הארצות המפותחות, מפחיתה את הסיכונים הכרוכים בסליקה, לא רק בה עצמה אלא גם במערכות תשלומים אחרות המתמשקות אליה לביצוע הסליקה.

בנק CLS

בנק CLS הוקם במטרה להפחית את סיכון הסליקה במטבע חוץ ובאמצעות מערכת CLS מבוצעות עסקאות המרה בין מטבעות חוץ שונים, וכן עסקאות אחרות במטבע חוץ. בנק CLS הוקם בארה"ב ומפוקח בידי רשויות הפיקוח בארה"ב. שילובו של השקל החדש בין המטבעות הנסלקים במערכת זו כיום, יחזק אותו ויהפוך אותו למטבע בר המרה, הנסחר באופן חופשי בעולם, וכן יתרום להפחתת הסיכונים במערכת הפיננסית של ישראל. בהתאם להוראות סעיף 13 לחוק, לאחר שהנגיד השתכנע כי מתקיימת בפועל בקרה נאותה על מערכת CLS ועל מפעילה, בנק CLS, פטר הנגיד את המערכת, את מפעילה

ואת משתתפיה (להלן יכוננו שניהם – המערכת אלא אם נאמר אחרת) מהוראות חוק שונות, כלהלן:

1. הוראות סעיפים 8 – 12 (שעניין בקרה) ו-20 (שעניינו עיצום כספי) לחוק לא יחולו על המערכת.
2. המידע שיידרש מן המערכת לפי סעיף 17 לחוק, יהיה המידע שהמערכת מוסרת ל- CPSS (The Committee of Payments and Settlement System), שבחסות ה-BIS (Bank Of International Settlement); לא יידרש מידע ממשותפי המערכת, למעט ממשותפים שהם תאגידים בנקאיים לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
3. לצרכי סעיף 19(ב) לחוק, מידע אשר יפורסם בהתאם לסעיף זה יכלול רק מידע על תשלומים אשר נשלחו למערכת זה"ב או נתקבלו ממנה.